

Előfizetési árak
 egész évre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések másrakélt árak szerint.

A lap megjelenik minden osz-
 törtökön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDÉK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 Hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: István-utca 11.
 Hova a lap anyagi részét illető köz-
 lemények és előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PEST MEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

A családapákhoz.

Művelt középosztályunkban a család-
 apa fásultan kerüli házi tűzhelyét. Hiva-
 talos óráin belül szórakozottan lebzsel
 íróasztala mellett, vagy eszmérlött ke-
 délylyel tölti be kenyérkereső hivatását.
 Bár fokozott kedvvel fogadta el egykor
 állását, érdeklődé-e megcsappan, mun-
 kakedve lelohad, környezete szürke,
 méla egyhangúságában. Szervezete hozzá-
 törődik a görnyedt hajlongáshoz, tüdeje
 dohos levegőt szív és üres óráiban sem
 keresi a természet üdítő pompáját. Hi-
 degen fordul el a legfontosabb jelensé-
 gekről s a természet, a maga megkapó
 közvetlenségének rajongó szeretetét, me-
 lyet legegyszerűbb fiának lelkébe belé
 csepegtetett, tőle megtagadta. Lelki-
 világa nem egyéb, mint hiru magára
 erőszakolt érzések szakadatlan lánczo-
 lata, melyek jórésze gyűlöletes szenvedé-
 lylyé fajul. És naponta, rendszerint
 étkezés alatt családjával töltött néhány
 perc után repeső örömmel rohan a ká-
 véházak füstös odúiba, vagy ha meg-
 nyitlak előtte a klubbok szárnyas ajtóit,
 kéjes gyönyörrel telepszik a zöld asztal
 mellé. Roncsolt ideggyökkel és kábult fő-
 vel vetődik haza éjfél táján, vagy a de-
 rengő hajnal rózsás mosolya üdvözlő
 sápadt arcát.

A gyermeknevelés súlyos hivatása
 marad az anyára. Az anya, ha csak nem
 korunk hebertos eszméinek hódoló, töré-
 keny idegzetű nő, ki lázas mohósággal
 kapkod lehetetlen évek után és nem
 érdekli a divat kápráztató, tüneményes
 változatossága, hanem életerős család-
 anya, ugy remegő félelemmel esüng
 gyermeke jólétén és jövő boldogságán.
 Becézgeti, dédelgeti, ideges türelmet-

lenséggel teljesíti legaprólékosabb vá-
 gyait, serdült korában táplálja lehetet-
 len szeszélyeit. Előnyeit felmagasztalja,
 hibáit leplezgeti, ha némi tehetség szo-
 rult bele, úgy lángészt sejt benne, mely-
 nek képzelt fényétől elvakul és beteges:
 hiru ábrándozása, szédületes pályát te-
 remt gyermekének. A serdült ifjúkor
 keserves csalódást ébreszt, az értelem
 hiányos fejlettsége, vétkes hajlamok és
 koraérett szenvedélyek hathatósabb esz-
 közök segélyforrásához készítetik, mely-
 ket nem talál. De férje előtt elhallgatja,
 óvakodva tartózkodó, nehogy a szó ki-
 röpöppenjen ajkára, mely gyermekének
 árulója lehet. Mert az apa kérelhetetlen
 szigora, mely nem elemézi a hibákat és
 nem mérlegeli azok súlyát, könyörte-
 len lesújt és gyakran erélyesen büntet
 jelentéktelen csekélységekért. A serdült
 ifjunak, ki már kaczerkodik az étellel,
 jelleme ingadozó, tudása hiányos, lényén
 hézagos felületesség ömlik el. Ha ér-
 telme eléggé fejlett és romlatlan a lelke,
 akkor javulást ígérő, de javulást nem
 tartó őszinte elhatározással halad rögs
 pályáján tova. Az anyai szeretet végső
 erőfeszítése és jólelkű rökönök mentő-
 keze felszinen tartja még ideig-óráig, de
 aztán közönséges darabos jellemének
 banális szürkeségével belékavarog az
 élet forgatagába.

Mert erély és gyöngédség ritkán pá-
 rosul. Az erély a lelki erőnek kiegészítő
 része és a gyöngédséget nyomon követi
 a gyöngédség. A női lélek érzékeny gyön-
 gédsége veleszületett bűvös tulajdon,
 mely a férfi kérges markát megmenti
 a durvaságtól és elsimitja a redőket
 borus homlokán. De az erélyes nő mód-
 felett ritka s ennek oka szervezeti gyön-

geségében rejlik talán. Hanem a férfi
 jellem tökéletlen erély hiján. Külön-
 böző fokban, kisebb-nagyobb mértékben
 meg kell, hogy legyen. Az erélyes férfi
 egynémely ténykedése a szellemi fogyat-
 kozásban szenvedők szemében kimélet-
 len eljárás lehet, a kevésbé szigorut
 ügyefogyottnak jelezheti a bizarr köz-
 vélemény. De az erély hiánya, jellem-
 hiány. Ez a szilárd jellemű férfi, kinek
 akarata megmásíthatatlan elhatározás
 és szava parancs avagy ígélet, melyet
 anyagi romlá: a árán is kivisz: erélylyel
 neveli gyermekeit és a nevelésben kö-
 vetett módszere az állam jólétének biz-
 tos záloga.

A leánygyermek nevelésének egyedül
 hivatott tényezője az anya. Mi, a kik
 feltétlen hívei vagyunk a nőemanci-
 pációnak, de csak oly mértékben, a
 mennyiben sok üldözött létére a család-
 fenntartó szerepére van kárboztatva a
 nő, vagy életfenntartásáért küzd —
 ekkor beigazoltnak látjuk eltökélt szán-
 dékát, melylyel a világi pályák felé tö-
 rekszik, de semmi esetre sem azért,
 hogy a férfival versenyre kelve ismé-
 telten megczáfolt szellemi fölényét fi-
 togtassa — a mi bizamunknak a nőne-
 velés terén a magyar anyák egyedüli
 letéteményesei.

De férfit csak férfi nevelhet; a nő
 felszeg nevelésével ferde jellemet. És a
 tehetősebb családok, a rang és pénz elő-
 kelői, kik részint kényelemből, avagy a
 mindenható divat iránti hódolatból
 rábizzák gyermekeik nevelését fizetett
 emberek kétes jellemére, ezzel gyerme-
 kük jövő boldogságát teszik koc-
 kára s így elpazarolják legdrágább
 kincsüket.

TARCZA.

Sárika végrendelete.

— Életkép. —
 Írta: Nemes Sándor.
 (Folytatása és vége.)

„Ha tiéd nem lehettem: másé sem leszek!”
 Csak ennyit tartalmazott a Váry Gerőhöz
 intézett levél, de e néhány szó két szívnek
 képezte a szemfédelét.

A másik levél még rövidebben hangzott.

„Rajtad segítve van: rajtam is!”

Az öreg Hegyháty Elemér, nem mert
 Sárika leányának a ravatalához menni,
 bezárkózott a szobájába, ahol nem a lelki-
 ismeret bántotta, nema leányát siratta, hanem
 azon töprengött, hogy vajjon miként is van
 hát rajta segítve? Három napi fejtörés után
 mindössze is csak annyit tudott kisútni, hogy
 Sárika soha sem hazudott, tehát most is igaz
 lesz amit írt és így legjobb lesz nyugodtan
 bevárni a fejleményeket.

Harmadnapon hatlovas gyászkoesi vitte
 ki a családi sírboltba Sárikát. A koporsó
 után lehorgasztott fejjel, szorosan egymás
 karjába kapaszkodva haladt az apa és a vő.

Aki e két férfit látta, megesküdött volna
 rá, hogy a bánat teljesen összetörte lelküket
 s a gyász a fekete földig sujtotta őket, aki
 azonban élesen megfigyelte őket; az csak-

hamar észre vette, hogy suttogva bár s csak
 az arezukhoz nyomott zsebkendő alól — de
 beszélgetnek egymással s a beszélgetésük
 nem lehet valami nagyon barátságos, mert
 hébe-hóba magyot rántanak egymás karján.
 A közönség persze azt hiszi, hogy a gyász
 súlya alatt roskadoznak s a rántogatás tu-
 lajdonképen támogatás, a valóságban pedig
 nagyon közel állottak a hajba kapáshoz.

— Hallgasson! — mondá halkán Szeren-
 cesefy — ön tudta, hogy leánya Váry Gerőt
 szereti, ön azt is tudta, hogy öngyilkossá
 lesz, ha hozzám kényszeríti, de ön minden
 áron, még a leánya élete árán is, be akart
 engem esapni. Nos, az adósságait kifizette
 ugyan, de azért ott van, ahol a Mádi zsidó
 — az országuton. A gyermek meghalt, vége
 a komaságnak!

— Nagyon esalódik, drága vőm uram! —
 sugja vissza Hegyháty. — ön nászajándékul
 adta a Hegyháty birtokát Sárikának, ez a
 birtok már telekkönyvileg is a nevére van
 írva. Sárikától önnek se gyermeke se vég-
 rendelete nincsen, az ő birtoka vagy is
 Hegyhát tehát visszazáll reám, az apára.

— No már olyan nice, ebből a birtokból
 még egy buzaszemet sem lát többé, arra
 esküszöm!

— Esküdjék annyit — amennyi önnek
 tetszik! Hegyhát azért mégis az enyém
 marad, ha másként nem, hát addig pöröskö-
 döm, amíg a fiskálisommal fel nem emészt-
 jük az egész birtokot.

— Hogy minden gazságra képes — szi-

szegte Szerencsefey, de nem folytathatta
 tovább, mert a gyászkoesi a temetőbe, a
 sírbolt elé ért.

Sárika fölé csakhamar ráborult a nehéz
 márványkö, nem törődött, nem siratta többé
 senki, csak Váry Gerő, aki minden nap friss
 virágot helyezett arra a márványköre.

IV.

Alig hangzott el a sírboltnál a „Mi-
 atyánk” utolsó szava, Szerencsefey kihuzta
 karját Hetyhát karjából, a kocsijához sie-
 tett s a kastélyba hajtatott. Nagyon sürgős
 dolga lehetett, mert a kocsisának azt mondta,
 hogy:

— Egy aranyat kapsz, ha öt percz alatt
 a kastély udvarába hajtasz.

A kocsis megeresztette a kantárszárakat,
 megsuhogtatta az ostort s a négy fekete me-
 zőhegyesi repült, Szerencsefey pedig kezeit
 dörzsölgetve hajtogatta:

— Lezárok mindent! Bezárom a kapu-
 kat! Kizárom! Menjen a hova akar.

A kocsis csakugyan behajtott öt percz
 alatt a kastély udvarába, ahol Szerencsefeyt,
 nagy meglepetésére, a megye főispánja,
 alispánja, a járás főszolgabírója az N*-ni
 közjegyző és segédje fogadta.

— Nagyon köszönöm a részvétet —
 szóla Szerencsefey az urak előtt hajlongva —
 igazán sajnálom, hogy a gyászszertartásról
 elkéstek az urak, de azért a halotti torra
 remélem . . .

— Semmi halotti tor, — válaszolá a köz-

A családapák maguk neveljék fiúgyermeküket. Erőszakolják magukra családi otthonuk szeretetét és vegyék ki illő részüket a nevelés munkájából. Kóros tünet fejletlen társadalmunk testén, a társasélet módfelett kifejtett szeretete. Csupán az emberiségnek senki sem élhet, kell, hogy éljen magának is. És a ki családjának él, csak az él magának igazán. Mert csak nagy jellem tud magához hasonló, nagyratörő jellemet nemzeni, korcs, elsatnyult jellem erre képtelen. A magyar középosztály kimagasló jellemeiben ezidő szerint nem bővelkedik, törpe, alantjáró annál több akad. És a míg a magyar családapák magukba nem térnek, addig vétke könnyelműségükért az utód lakol.

G.

Az orvosi díjak.

A helyi szokás, az emberek méltányossága, magának az orvosnak a szerénysége vagy szerénytelensége s néha a bíróság szabták meg eddig az orvosok díját. Az orvosnak meg kellett azzal elégednie, a mit a borítékba vagy a markába nyomtak, vagy a mit ígértek — s ez a leggyakoribb eset, — de soha meg nem adtak...

Ennek a tarthatatlan állapotnak véget vetendő, a belügyminiszteriumban egy rendeletet dolgoztak ki az orvosok díjazásáról s e rendeletet most azzal küldötték le a törvényhatóságokhoz, hogy jelöljék ki az egyes városok és községek névze, hogy a díjtarifának melyik fokozatába tartozzanak.

A díjtételek ugyanis négy fokozatban vannak megállapítva. Az első fokozatba, amely a legdrágább, a főváros esik, a másodikba a vidék nagyobb géczpontjai, a harmadikba a kisebb mezővárosok s a negyedikbe a legszegényebb községek.

A fokozatok díjtételei a következők:

Ha a beteg az orvos lakására megy, az első rendelésért a fokozatok szerint fizetendő:

az I. fokozatu városokban	4 korona
a II. " " " "	3 " "
a III. " " " "	2 " "
a IV. " " " "	1 " "

minden további látogatásért az orvos lakásán fizetendő:

az I. fokozatu városokban	3 korona
a II. " " " "	2 " "
a III. " " " "	1 " "
a IV. " " " "	80 fillér.

Ha az orvos megy a beteg lakására, akkor a következő díjak fizetendők:

	I.	II.	III.	IV.
	fokozat			
	k o r o n a			
Egy látogatás nappal	6	4	3	2
Egy látogatás éjjel	8	6	4	3

jegyző hidegen — mi egyszerűen leltározni s a birtokot átvenni jöttünk.

— Leltározni, a birtokot átvenni? Hogyan? En a birtokot Hetyhától megvettem, azután leányának, feleségemnek hozományul adtam, a feleségem meghalt.

— De végrendelkezett! — válaszolá a közjegyző nyugodtan.

E pillanatban fordult be a kapun Hegyháty kocsija, aki szintén lóhalálában hajtott haza, mert nem jót sejtett a vőm eltűnéséből.

Hallja! — kiálta Hegyháty felé Szerencsefy — Sárika végrendelkezett! En... On...

— Se az egyik, se a másik! — szölt közbe a közjegyző. Szerencsefy született Hetyhály Sarolta urnő, az „EMKE” javára végrendelkezett. A birtokot minden rajta és benne levő ingókkal tehát a főispán úr ő méltósága mint az „EMKE” elnöke leltár mellett átveszi s azután gondoskodik arról, hogy Hetyhály ur, addig míg él a birtok jövedelméből, illetőleg az „EMKE” pénztárából ötezer forint évi járadékot kapjon tetszésére bizatván, hogy ez összeget hol és miként akarja Hetyháton kívül elkölteni.

Szerencsefynek még a szája is tátva maradt ugy elbáméskodott az elmondottak hallatára, Hetyhály pedig most már igazán szomoruan hajtogatta, hogy: „Rajtad segítve van: rajtam is!”

Az orvos díja félnapra	20	15	12	10
A félnapon túl minden óráért	2	1.50	1.20	1
Az orvos díja fél éjjelre	30	20	15	12
Fél éjjelen túl minden óráért	3	2	1.50	1.20

Orvosi tanácskozási (konzilium) nappal 20 15 12 10
Orvosi tanácsk. éjjel 30 20 16 14

Vannak díjtételek, amelyek minden fokozatban egyformák. Így mindenütt fizetendő:

Kórtani vizsgálatért	5—25 korona.
Elmebeteg vizsgálatért	20—50 " "
Kimerítő kórtörténetért	10—30 " "
Munkaképtelenségről szóló bizonyítványért	4 " "

Vannak orvosi működések, amelyekért csak kétféle, esetleg háromféle fokozat van. Így fizetendő:

	I.	II.	III.	IV.
	fokozat			
	k o r o n a			
Az első fog kihuzásáért	4	4	2	2
Ugyanabban az ülésben a többi fogért	2	2	1	1
Egy fogtömés (plombirozás) ezementtel, nagyság szerint	6—15	4—10		
Fogtömés arannyal	12—30	8—20		
Egy műfogért	6	6	4	4
Egy fogsorért	20	15	10	10
Mind a két fogsorért	30	20	15	15

A tarifán kívül általános szabályok vannak a rendeletben. Ilyen például az, hogy az orvos, ha a beteg két kilométernél távolabb lakik, jogosan felszámíthatja a fuvar-költséget. Az operációkért az egyes díjak a tarifa szerint fizetendők és az orvosnak nincsen joga az operáció egyes mozzanataiért külön díjakat számítani. — tehát nem történhetik az, a mi eddig gyakran megesett, hogy az orvos egy kelés fővágásáért, kítisztításáért, bevarrásáért, bekötéséért külön-külön számított díjat. Operáció esetében látogatási díjat külön csak akkor számíthat föl, ha az operációért járó díj husz koronánál kisebb. Egy napra két vizitnél többet csak akkor számíthat az orvos, ha igazolja, hogy a beteg hozzátartozói különös kívánságára volt kétszernél többször is egy nap a betegnél. Ha egy lakásban több beteg van, csak egy betegért jár a teljes látogatási díj, a többiért csak a díj fele jár. Ha harmincz napnál tovább tart a kezelés, akkor az orvosi látogatások díját felényirelehet leszállítani. Orvosi tanácskozási a kezelő-orvosnak a látogatási díj kétszerese jár.

A belügyminiszter a törvényhatóságokat arra szólítja fel, hogy az orvosi szakkörökkel való megállapodás után tegyenek jelentést arról, hogy melyik várost vagy községet melyik fokozatba óhajtják sorozni.

Nem tudjuk, hogy Ujpestre vonatkozólag milyen megállapodás jön létre, de azt tudjuk, hogy ugy az orvosokra, mint magára az egészségügyre sokkal jobb lett volna, ha a belügyminiszterium a törvényhatóságokat, a díjtételeket illetőleg is meghallgatta volna, mert az országnak a legtöbb községe s így Ujpest is oly szegény, hogy lakosságának legnagyobb része még a IV. fokozatban megállapított díjait sem képes fizetni, — a minnek vagy az lesz a következménye, hogy orvost már csak a legveszedelmesebb időben fognak hívni a beteghez, vagy pedig az, hogy az orvosok a tarifa háta mögött előre megalkusznak a páciensekkel, a mi ismét tisztességtelen versenyre fog alkalmat szolgáltatni az orvosok között.

Azok a tarifakészítő országos egészségügyi és igazságügyi orvosi tanácsos urak, s annak a királyi orvosgyesületnek a nagyságos urai, a saját fogatjuk s nem a gyalogjáró szegény ember szempontjából állapították meg azokat a díjtételeket, mert szeretném én még Budapesten is azt a miniszteri fogalmazót, titkárt stb. látni, a ki egy nappali orvosi látogatásért 6 koronát volna képes fizetni, de arra az ujjesti munkásra s iparosra is kíváncsi vagyok, a ki minden látogatásért tizenöt-harmincz napon át ki

tudja fizetni a 2 vagy a 3 koronát? Nem a díjtételek magasztására, hanem az alacsony díjtételek biztosítására kellett volna a belügyminiszteriumnak törekedni s arra, hogy per esetében ne legyen kénytelen a bíróság minden hozzáértés nélkül az orvosi díjszöveget megállapítani, mert ezekkel a magas díjtételekkel vagy az a orvosi segély igénybevitelét apasztja, vagy pedig a pörök és árverések számát szaporítja — a tisztelt belügyminiszterium.

H I R E K.

— Személyi hír. Viczián Adám a vármegye főpénztárosa szabadságáról visszaérkezett.

— Ros-Hasanah. Izraelita polgártársainknál újévet jelent a „Ros-Hasanah”, a mely nálok Tisri hónap 1-én a kereszténynaptár szerint szept. hó 24-én kezdődött, a mikor is ők az ó szövetség (biblia), s a zsidó nép történetének feljegyzései alapján az 5661-ik esztendőbe léptek. Az izraelita új évi ünnepek mindkét napján gyönyörű verőfényes nap ragyogott azokra, kik az Istenháza felkeresték, ahol dr. Venetziáner Lajos főrabbi az első ünnepnapon magyarul a második ünnepnapon németül tartott magasan szárnyaló, a hiterejétől áthatott szónoklatot.

— A községi képviselőtestület ma f. é. szeptember hó 27-én d. u. 3 órakor az „Ujpesti Takarékpénztár” tanácstermében közgyűlést tartott, a melyről azonban csak a jövő számunkban fogunk megemlékezhetni.

— A csatorna-ügy. A Kossuth-, Arany-, Szép-, Vörösmarty-, Gyár-, Mária-, Erzsébet-, Király-, Dugonics-, Boeska- és István-terem létesítendő csatornákra vonatkozólag mindössze két ajánlat érkezett be a község előljáróságához, nevezetesen a Melocco Péter és Körösi Lajos ajánlata. Mind a kettő azonban oly drága (Melocco 22 kor. 30 fillért, Körösi 21 koronát két folyóméterenként), hogy a képviselőtestület valószínűleg csak azon utczák csatornázását fogja elhatározni, a mely utczákban a csatornázás tényleg elodázhatlan, s a melyekben a csatornázást a háztulajdonosok legnagyobb része kéri.

— Felhívás a szülőkhöz. A t. cz. szülők felhívatnak, hogy 6—12 éves elemi- és 12—15 éves ismétlő-iskolás gyermekeiket a lakásukhoz legközelebb levő irodában haladéktalanul beírassák. Sem a vagyontalanság, sem a vagyontalanságot igazoló bizonyítvány hiánya a beíratás alkalmával akadályt nem képez. Minélfogva a t. cz. szülők, ha tanköteles gyermekeik beíratásával szeptember 30-án túl késnek, a törvény értelmében pénzbírsággal fognak büntettetni. Illek Vincze, gondnoksági elnök.

— A helypénzszedési jog bérletére vonatkozólag 8 szóbeli és 2 írásbeli ajánlat tétetett az árlejtésre kitűzött időben a község előljárósága előtt. A legtöbbet ígérő a mostani bérlő Link Bernát volt, aki 42.024 kor. bérösszeget ajánlott föl, míg versenytársa Sonnenberg Ignác 40.700 koronát ígért. Igaz, hogy Link ajánlatába tollhiba esuzzott be, a mennyiben a felajánlott összeg számjegyekben csak 4224 koronát mutat, betűkben azonban tisztán negyvenkétezer huszonnégy koronát fejez ki, de miután ilyen esetekben a törvény szerint nem a számmal, hanem a betűkkel megjelölt összeg érvényes, a község képviselőtestülete újabb árlejtést csak azon oknál fogva tűzethet ki, mert Link a bérleti időt sem jelölte meg ajánlatában.

— Az ujjesti ipartestületi hitelszövetkezet f. é. szeptember hó 30-án megkezdte működését s a szövetkezet tagjai felhívatnak, hogy a beíratási díjak s az üzletrészek befizetését a jelzett napon kezdjék meg. A szövetkezet hivatalos órái vasárnap délelőt 10—12-ig és hétfőn d. u. 4—6-ig tartatnak meg.

— A közigazgatási tanfolyamnak, mely f. é. szeptember 1-én nyílt meg az ujjesti előljáróság kebeléből 3 hallgatója van. Nevezetesen: Boda Aladár, Nagy György és Pálffy Ferencz. Reméljük, hogy ugy az előadások látogatását, mint a vizsgák eredményét illetőleg büszkén fogjuk róluk elmondhatni, hogy az első közigazgatási tanfolyamban ők az — elsők.

— **A szemétkotrás jog bérletére** a kitűzött határidőben 10 ajánlat tétetett. Ezek között a legelőnyösebb 670 koronával *Krausz Bernát* ajánlata volt s így a szemétkotrás jog bérletére vonatkozó szerződés a képv. jóváhagyása után, véle kötötték meg.

— **A vácsi-ut.** A főváros tanácsa és a közgyűlése már néhány esztendeje vitatkoznak a vácsi-ut miatt. A közgyűlés mindig utasítja a tanácsot, hogy építse meg a vácsi-utat, a tanács pedig visszajelenti, hogy nincsen pénz. Végre az idén márcziusban a közgyűlés azt is megmutatta, hogy hol a pénz s kijelölte a fedezetet. Ugyanakkor a vácsi-ut vízvezetékére is megszavazott 58 ezer koronát. A belügyminiszter most csak a vízvezeték költségét hagyta jóvá, az utépítésről azonban nem nyilatkozik. Ugy látzik, hogy a belügyminiszter is a tanács pártjára állott s nem akarja, hogy a vácsi-utat megépítsék. Hja nem döcögnek a kegyelmes és méltóságos urak kocsijai arra, hanem csak az adófizető polgároké. — ezek pedig hadd döcögjenek — gondolják ők!

— **A mesterséges borok ellen.** A mesterséges borok készítéséről és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. évi XXII. tcz. és ennek végrehajtása tárgyában kiadott 53850-93. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet szerint *mesterséges bor* az: a) mely nem kizárólag szőlőléből illetőleg szőlőmustból készült; b) ha a borba tisztított szeszen vagy borpárlaton (tisztá Cognac-on) kívül víz vagy bármely más anyagok kevertetnek. Mustba, borba vagy a kész kiejedt törkölyborba vizet feltehetően s még akkor is tilos keverni, ha a vevő kívánja. Tilos továbbá a természetes bornak törkölylyel vagy gyümölcsborral való összekeverése vagy összeházasítása is. Ennek alapján s a küszöbön álló szüret alkalmából Pestvármegye alispánja hirdetmény útján is figyelmezteti a közönséget, hogy az, ki a tiltott módon készített vagy kezelt bort eladja vagy forgalomba hozza: 600 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetettik; a ki a bort maga vizezi, vagy tiltott anyagokkal kezei, törkölylyel vagy gyümölcsborral összekeveri, mint mesterséges bor készítője: 600 koronáig terjedő pénzbírsággal s ezenfelül 2 hónapig terjedő elzárással büntetettik. A tiltott módon kezelt bor el is koboztatik.

— **Halálozás.** *Effenberger* Károly nyug. es. és kir. katonai gyógytárgondnok meghalt f. évi szeptember hó 20-án 75 éves korában. Hült tetemeit f. hó 23-án nagy részvét mellett kísérték ki az örök nyugalom helyére. Az elhunytban az újpesti Conseruatorium jeles tanárnője: *Effenberger Ilona* az atyját gyászolja.

— **A gödöllői Erzsébet-szobor** leleplezésének ideje jövő évi május havára halasztatott. A szobor eddigi művészi felfogása ugyanis nem felelt meg az illetékes körök ízlésének s így a tervező szobrász új mintát fog készíteni.

— **Az újpester tiszteletére.** A jövő hó 1-én bevonuló újpester, nevezetesen: *Andraczi György*, *Brünauer Jenő*, *Barr József*, *Czúfal József*, *Deák István*, *Fogl Mihály*, *Gazdácska Lajos*, *Halm Rezső*, *Hegyesi Titusz*, *Kálmán János*, *Kohn Sándor*, *Kohut Mór*, *Kis Ferencz*, *Lakatos Pál*, *Lefkóvics Miksa*, *Meskó János*, *Novák Ferencz*, *Rosenfeld Lajos*, *Roth Ignác*, *Szigeti József*, *Szarka István*, *Selón József*, *Sáli Imre*, *Vig József*, *Varga László*, *Varga Mihály* tiszteletére, az „Újpesti kereskedő- és iparosifjak önművelődési köre” f. évi szeptember hó 29-én műkedvelői színelőadással egybekötött táncvizigalmit rendez a Colosseumban. Színre kerül a „Vigécek” című bohóság s a tiszta jövedelem a Munkácsy-szobor alapja javára fordítottatik. Az előadás kezdete pont fél 8 órakor, a tánc vége — az újpesterokra néze — 3 év múlva. Belépti-díj 1 és 2 korona.

— **Szüreti multság.** A községünkben divatos szüreti multságok közül az „Ipartestület által rendezett multság után legjobban sikerült eddig a „Nándor”-együt szüreti ünnepélye f. hó 23-án, vasárnap a Gerzsabek-féle vendéglőben, amelynek helyiségei, tágas udvara a zsufolóság megteltek szőlőtolvajokkal, kiket a eszleányok nemesak megbírságotlaltak, hanem derekasan meg is táncoltattak. A

kedélyes multság reggelig tartott és az egy-let árvái javára szép összeget jövedelmezett.

— **Az ipartestület előjáróságának** augusztus havi forgalma a titkári jelentés szerint a következő: Iparát beszüntette 13, iparigazolványt nyert 18 iparos; munkába lépett 219, munkából kilépett 242 iparos; új munkakönyvet kapott 91; ideigl. igazolványt 61; munkakönyv 725 esetben láttamoztatott; ebből 461 iparos, 264 gyári munkás; tanonez szerződötett 18, felszabadult 19. Panasz beadatott 32, elintéztetett 18. A pénztár bevétele 588 korona 36 fillér, kiadása 553 korona 10 fillér. Nyolcz havi maradváuy 5235 korona 10 fillér, a mely összeg az előjáróság határozata szerint a „Polgári hitelszövetkezet” pénztárába helyeztetett el.

— **A tarka ballonok.** A gyermek legkedvesebb játékszere, a magasra röpülő színes gömbök, mérgezősek által duzzasztatnak föl. Mivel a mérgezésnek már többen estek áldozatul s mivel az apróságok a színes gömböktől még az ágyukban sem akarnak megválni, figyelmeztetjük a szülőket, hogy ha e veszedelmes játékszerrel megajándékozzák a gyermekeiket: legyenek nagyon óvatosak.

— **Kossuth Lajos születésnapját** f. hó 10-én az „Újpesti Petőfi kör” és „Testvériség” asztaltársaság együttesen ünnepelte meg a Zweig-féle kávéházban. Ünnepi beszédet *Mártonffy Imre* szerkesztő és *Békfi Sándor* hírlapíró mondott, *Nógrádi Zsigmond* és *Fischer Jenő* pedig hazafias költeményeket szavaltak. Az ünnepélyt *Sporer Lajos* elnök nyitotta és zárta be néhány emlékeztető szóval.

— **Ellenőrzési szemlék.** I. A közös hadseregbeli legénységre nézve. Főszemlé: Újpesten, a községi háznál, f. évi október hó 4., 5., 6. és 8-án a következő sorrendben: 1. Október 4-én az összes Újpesten tartózkodó idegen (nem újpesti illetőségű) tartalékosok és szabadságoltak. 2. Október 5-én az újpesti illetőségűek. 3. Október 6-án a Rákospalotán tartózkodó idegenek. 4. Október 8-án a Rákospalotai illetőségűek. Utószemlé: 1900. évi november 24-én Budapesten, IX. ker., a *Mária-Terézia* laktanyában. II. A honvédségbeli legénységre nézve. Főszemlé: 1900 október 29. és 30-án, Újpesten, a községi háznál. Utószemlé: 1900 november 17-től 27-ig Budapesten, az új honvéddyalogsági laktanyában. Az ellenőrzési szemléken tartoznak a fentebb megállapított évfolyam sorrendje szerint személyesen megjelenni a közös hadsereg és illetve a honvédség legénységi állományához tartozó szabadságoltak, tartalékosok és póttartalékosok, a kik Újpesten és Rákospalotán laknak s a kik az 1900. évben csapatjukhoz bevonulva nem voltak. Mindazok, a kik a főszemlében meg nem jelennek vagy megkések, az utószemlére utasítottatnak, s ha a főellenőrzési szemléből való elmaradásukat kellőkép igazolni nem tudják, szigoruan meg fognak büntetettik. Végül fgyelmeztetnek a jelentkezésre kötelezettek, hogy katonai- és illetve honvéd-igazolványi könyveiket a szemlére magukkal hozzák. A szemlék mindenkor pontban reggeli 8 órakor kezdődnek. Újpest, 1900 szept. 22-én. Az előjáróság.

— **A F. M. K. E. új örökös tagjai.** A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület örökös tagjai, akik egyszer és mindenkorra 60-60 koronával járulnak az egyesület kulturális alapitőkéjéhez, örvendetesen szaporodnak. Ujabban 28-án iratkoztak be az örökös tagok közé, köztük dr. *Emmer Kornél* orsz. képviselő, id. gróf *Chotek Rezső*, báró *Lévai Henrik* főrendi házi tag, *Lukács Antal* földhitelintézeti igazgató, gróf *Vigyázó Ferencz*, gróf *Széchenyi Aladár* orsz. képviselő, *Than Károly* egyetemi tanár, a Magyar Kereskedelmi R.-T. Okoliasányi *Sándor* hágai követünk, *Szabó Ferraris Arthur* festőművész és még számosan.

— **Adomány.** Az újpesti „Ipartestület” előjárósága *Zsolnai Vilmos* majolikagyárosnak, Pécselt felállítandó szobrúra 5 koronát szavazott meg a testület pénztárából.

— **A magán ménék megvizsgálása** a vármegyében f. é. október hó 1-én veszi kezdetét; *Gödöllőn*, 3-án d. e. 9 órakor, *Rákospalotán*, hol a járás alsó részéről bejelentett ménék vizsgálatnak meg, október hó 4-én d. u. 2 órakor fog a vizsgálat megtartatni. A

vizsgálatra elő nem vezetett ménék csak saját tenyésztésre használhatók s a méntulajdonosok kihágást követnek el s hivatalból üldözöttnek, ha mások kanczáit felül nem vizsgált ménekkel fedeztetik.

— **Pályázat.** Az állatorvosi közszolgálat államosításáról szóló törvény a jövő év jan. 1-én életbe lép: mindazok az okleveles állatorvosok tehát, kik a m. kir. állategészségügyi felügyelői, m. kir. állatorvosi és m. kir. állatorvos gyakornoki állásokra (összesen 535) pályázni akarnak, pályázati kérvényeiket f. é. október hó 15-ig terjesszék fel a m. kir. földművelésügyi miniszterhez. A közszolgálatban állók a vármegye alispánja útján, a közszolgálatban nem állók közvetlenül a miniszterhez terjeszthetik fel kérvényeiket.

— **Figyelmeztetés.** Az osztrák értékű régi frankójegyek és a folyó évi január hó 1-ével forgalmon kívül nem helyezett egyéb régi értékek érvényessége folyó évi szeptember hó 30-ával végleg megszűnik. A közönségnél kinnlevő osztrák értékű régi frankójegyeket és egyéb régi értékeket, ha azok vallódiak, épek és használatlanok, a posta- (és távirtda-) hivatalok folyó évi október hó 1-től bezárólag december hó 31-ig terjedő három havi határidő folyama alatt — a bemutató kívánsága szerint — új kibocsátású (fillér értékjelzésű) frankójegyekre és egyéb értékekbe becserelelik. Folyó évi december hó 31-én túl az osztrák értékű régi frankójegyek és egyéb régi értékek becserelésre többé el nem fogadtatnak.

— **Szaktanfolyam a faiparosok továbbképzésére.** Figyelmeztetjük mindazon asztalos, esztergályos, fafaragó iparosifjakat, kik a tanoneziskolában szerzett ismereteiket kiegészíteni óhajtják, hogy az újpesti m. kir. állami faipari szakiskolában f. évi október hó 15-től egy hat hónapig tartó tanfolyam nyílik meg számukra. A tanfolyamon hetenként kétszer este 7 órától 9-ig, s vasárnaponként 8 órától 12-ig a butoripari-, szak- és szabdkézi rajzban, mértan- és mértani rajzban s a fafaragók mintázásában nyerneik továbbá díjtalan oktatást. Beiratkozni a szakiskola helyiségében (Gyár-utca 126. szám) d. u. 3 és 7 óra között f. évi október hó 4-ig lehet.

I R O D A L O M.

***Fiumében rendkívül érdekes** folyóiratot indított meg pár hó előtt *Kompolthy Tivadar* tengerész-íróársunk, ki a magyar tengerészetnek, külső kereskedelmünknek s külügyi érdekeinknek évtizedek óta legagilisabb publicistája. Az új vállalat „Fiume” ezímet visel, minden füzetében, (mely a londoni „Graphic”-hoz hasonló) pompás képeket hoz, a magyar tengerpart s a tengerészet köréből. Rendkívül érdekes közleményeiben a külső kereskedelem s az öt világrészben élő kivándorlott magyarság dolgaival foglalkozik oly intenzíve, hogy minden száma a legérdekesebb külföldi magyar élményekkel van tele. *Magyar tengerészek albuma* ezímu frappans érdekű rovatában, a magyar tengerészkapitányok arcképeit, életrajzeit s tengeri világutazásait írja le oly élénk stíllel, hogy szinte szemünk előtt látjuk lefolyni a tengerészéletet minden varázsával — borzalmával. Az eddigi füzetekben *Magyar László* az első magyar tengerész s bihéi király, — *Klein A.* aradi származású volt khinai hajóparanesnok, az „Adria” tengerhajózási társulat főfelügyelője, — *Peterdi István* v. francia révtiszt, most a „Petőfi” kapitánya, — *Nagy Imre* v. angol hajóparanesnok, most az „Adria” tengerészeti fő-tisztje, — *Kardos László* fiumei révbitos, az olasz tengerészeti vitézségi éremmel kitüntetett életmentő magyar kapitány; s *Varga Tibor* magyar tengerészkapitány arcképeit s érdekes élményeit közölte a „Fiume”. A „Fiume” előfizetési ára esekély: egy évre 6 forint, félévre 3 frt s az összeg a szerkesztő nevére ezímezendő Fiuméba. Minden művelt esaládnak és olvasókörmek meg kellene rendelni e rendkívül diszes érdekes folyóiratot.

S P O R T.

A közönség figyelmébe. A magyar zsoke-klub igazgatósága a löversenyt látogató közönség figyelmébe ajánlja, hogy a versenytéri belépőjegyeket a jegypénztáraknál

való nagy tolongás elkerülése,— tehát saját kényelme érdekében, a verseny-programokon megjelölt dohánytőzsdékben, a versenynapok délelőttjén előre váltsa meg. — Szintugy saját érdeke a közönségnek, hogy a belépőjegyeket láthatóan viselje, hogy az ellenőrzés főlészolításait mellőzhesse. Üdvös intézkedés ez a figyelmeztetés, hogy a közönség igyekezzék jó korán fogadni, mert a jövőben nem akarják elnyújtani a versenyeket, mint a hogy eddig szokták volt.

Budapesti őszi lóversenyek. A budapesti őszi lóversenyek, épugy mint a nyáriak is, — nagy érdeklődés tárgyát képezik ugy a sportszomjas közönség, mint az istállótulajdonosok részéről is. A magyar lovaregylet vezetősége méltán büszke lehet erre az eredményre akkor, a mikor a monarchia másik felében a lóversenysport hanyatlását konstatalják az illetékes factorok. Ennek a sikernek alapja kétségen kívül a helyes és szakavatott, ügyes rendezés.

Az elmúlt két versenynapnak is megvolt a maga érdekessége. Első napon az őszi kísérleti verseny, a melyben az outsider *Haidrose* könnyen győzött az eddig veretlen *Carasco*, a nagyratartott *Spitzhub* és a többi lovak felett.

Kedden a Prince of Wales handicapban a gyors *Sarkantya* győzött 16 versenytársa felett, a kik között volt a Királynédij nyerő *Diadal*, az erősen lefogadott *Chryseis*, Alfréd, Fille, Charmer stb. Ugyanevak e napon győzött Springer báró *Culture*-ja *Jablonica* ellen az őszi kanezadójában.

A versenynap főérdekessége egyébként a persa sahnak megjelenése volt.

A mai napon dől el a meeting legnagyobb versenye, a 60000 koronával díjazott *St. Lege*, a mely hivatva van eldönteni, hogy me-

lyik a 3 évesek között a legjobb; mert a verseny megnyeréséhez a 2800 méter távolságon nagy állóképesség kell.

Valószínű indulók:

<i>Attila</i>	lov. Warne
<i>Polonius</i>	" Wilton
<i>Kartal</i>	" Barker
<i>Boldog</i>	" Bullford
<i>Sabri</i>	" Cleminson
<i>Dandi</i>	" Poole
<i>Garabonciás</i>	" Adams
<i>Miss Duncan</i>	" ?

ez utóbbi mint pacemaker indul.

Attila oly nagy formát mutatott a Jubileumdíjban, hogy tőle e díjat elvenni alig lehet. Ellenfele egyedül *Polonius* lehetne, nem hisszük azonban, hogy ez a mén, a mely nagyon hosszú ideig nem volt rendben, oly condicióban legyen, hogy *Attilát* leverhesse. — A harmadik helyért *Sabri* és *Kartal* fognak küzdeni. — Az induló többi lovak esetleges győzelme igen nagy meglepetés lenne.

A többi versenyekben is sok ló várható a starthoz.

Tippeink a mai versenyekre a következők:

- I. Satanella—Alfalfa
- II. Sternbusk—Hamlet
- III. Attila—Polonius
- IV. Allandó—Cleopatra
- V. Gallait—Son-Sourire
- VI. Ma Flamme—Perecz.

ÁRVERÉSEK.

Szeptember 29-én d. e. fél 12 órára Riemann L. Lajos s társai ellen, Rákospalotán, Rákóczy-utca 2. sz. a. kezdve s folytatva Ujpesten, Árpád-ut 102: — szeptemb. 29-én d. u. 2 órára N. Matusz András ellen, Rá-

kospalotán, Kisfaludy-utca 1; — október 1-én d. e. fél 12 órára Wix Jakab ellen, Ujpesten, Attila-utca 14; — október 1-én d. u. 4 órára Dömötör Géza ellen, Ujpesten, Czenyez-utca 6; — október 1-én d. u. fél 4 órára Gaal Antalné ellen, Rákospalotán, Szt.-Mihály-ut 14, 16. és 18. sz. a.; — október 2-én d. u. fél 5 órára Müllner Fer.-né ellen, Rákospalotán, Imre-utca 127; — október 2-án d. e. 11 órára Brandenburg Adolf ellen, Ujpest, Árpád-ut 3; — október 2-án d. e. fél 12 órára Tóth Kálmán ellen, Rákospalotán, Batthányi-utca 7; — október 2-án d. u. 2 órára K. Szabó Mihály s társai ellen, Rákospalotán, Vasut-utca 44; — október 2-án d. u. 3 órára Lincik Lajos s társai ellen, Ujpesten, Kossuth-utca 52; — október 2-án d. u. háromnegyed 4 órára Pánczél János s neje ellen, Rákospalotán, Kossuth-utca 18; — október 2-án délután 5 órára Diamant Gábor ellen, Főthón; — október 3-án d. e. fél 12 órára ifj. Ványi Sándor ellen, Ujpesten, Batthányi-utca 60; — október 3-án d. u. 2 órára Szőke András s tsai ellen, Rákospalotán, Főthi-ut 5. szám alatt kezdve s folytatva Mező-utca 1; — október 3-án d. u. fél 4 órára Tóth Kálmán ellen, Rákospalotán, Eötvös-utca 4. — okt. 4-én, d. e. 11 órára Lovász István s társai ellen, Ujpesten, Rákóczy-utca 9; — okt. 4-én d. e. fél 12 órára Deutsch Antal ellen, Ujpesten, Löwy-utca 23.

Szerkesztői üzenetek.

Féje óváló urnak. Amint láthatja, hallhatja és olvashatja az illető vállalkozók meg csak nem is pályáztak Fejesóvására tehát egyáltalán nincsen ok. Azzal a fura egyeniséggel pedig mi nem törődünk, ha újév napján nem dobták bűneit a Dunába, majd megbánja az engesztelésnapján

Nyomdahelyiség-áthelyezése.

Van szerenésém Ujpest és vidéke nagyrészt mű közönségének becses tudomására hozni, hogy az Árpád-ut 20. sz. a. lévő tizenöt év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő

NYOMDÁMAT

f. é. augusztus hó 1-én

az István-utca 11. sz. a. házba helyeztem át.

(Az új közszégházzal szemben.)

Nyomdám, melyet a modern igényeknek teljesen megfelelően, egész n új betűkkel szereltem fel, minden néven nevezendő nyomtatvány elkészítésére képes s midőn azt a t. közönség pártfogásába ajánlom, bátor vagyok különösen az ipar- és kereskedelmi osztályt s a hirdető közönség figyelmét arra a fontos körülményre felhívni, hogy a **hirdetési bélyeg** f. é. július hó 1-étől megszűnt és így a **körlevelek, falragaszok, hirdetmények** sokkal **jutányosabb** áron állíthatók elő.

Nyomtatványaim pontos, hibátlan, csinos és mégis olcsó előállításért kezeskedvén, a t. közönség megrendeléseit kérve maradok tisztelettel

FUCHS ANTAL

nyomdatulajdonos s a »Közérdek« kiadója.